

Exercishuset (Byggnad 16)

Antikvarisk kontroll vid fasadändring 2003

Artilleristen 1, Campus A4, Östersunds stad och kommun

Martina Berglund

RAPPORT – JAMTLI 2010:8
ISSN 1654-2045

Utgivning och distribution:

Jamtli
Box 709
831 28 Östersund
Tel 063-15 01 00
Fax 063- 10 61 68

© Jamtli, 2010

Allt kartmaterial från GSD-Fastighetskartan © Lantmäteriverket Ärende nr MS2006/02204

Omslagsbilder: Byggnad 16 under ombyggnad (bild nr 02m125/25).
Foto: Christina Persson, Jamtli

Redigering och layout framsida: Lena Ljungkvist, Jamtli Förlag

ISSN 1654-2045

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
FASTIGHETSUPPGIFTERM.M.....	4
KARTA	5
SITUATIONSPLAN.....	6
HISTORIK.....	7
Byggnad 16 - historik.....	7
ANTIKVARIKA STÄLLNINGSTAGANDEN.....	9
Utförda åtgärder.....	9

Inledning

Länsstyrelsen beviljade 2002-09-26 om tillstånd till fasadändring av Byggnad 16 (lst d nr 432-7037-02). Byggnaden kallas även Gymnastikhuset eller Exercishuset och ingår i byggnadsminnet Norrlands Artilleriregemente A 4, Östersunds kommun, Jämtlands län. Huset är numera en del av Mittuniversitetets område Campus A4 och är belägen i en miljö av riksintresse för kulturmiljövården, Z 27 Östersunds stad.

Arbetet påbörjades under november 2002 och slutbesiktigades 2003-10-03. Arbetet har främst bestått i att dörrar har satts igen och ändrats, en utrymningsväg har tagits upp och en rullstolsramp har anlagts, vilket har utförts av Trångsvikens Bygg AB med underleverantörer.

Antikvarisk kontroll och dokumentation har utförts av Jamtli genom Christina Persson. Besöksprotokoll, fotografier och andra handlingar som rör upprustningen finns i museets arkiv. Filmerna har nummer 02M125, 02M136 och 04M021.

Rapporten sammanställdes till stora delar under 2005 av Isa Lindqvist, Jamtli, men har slutbearbetats under 2010.

Östersund den 23 februari 2010

Martina Berglund
Antikvarie

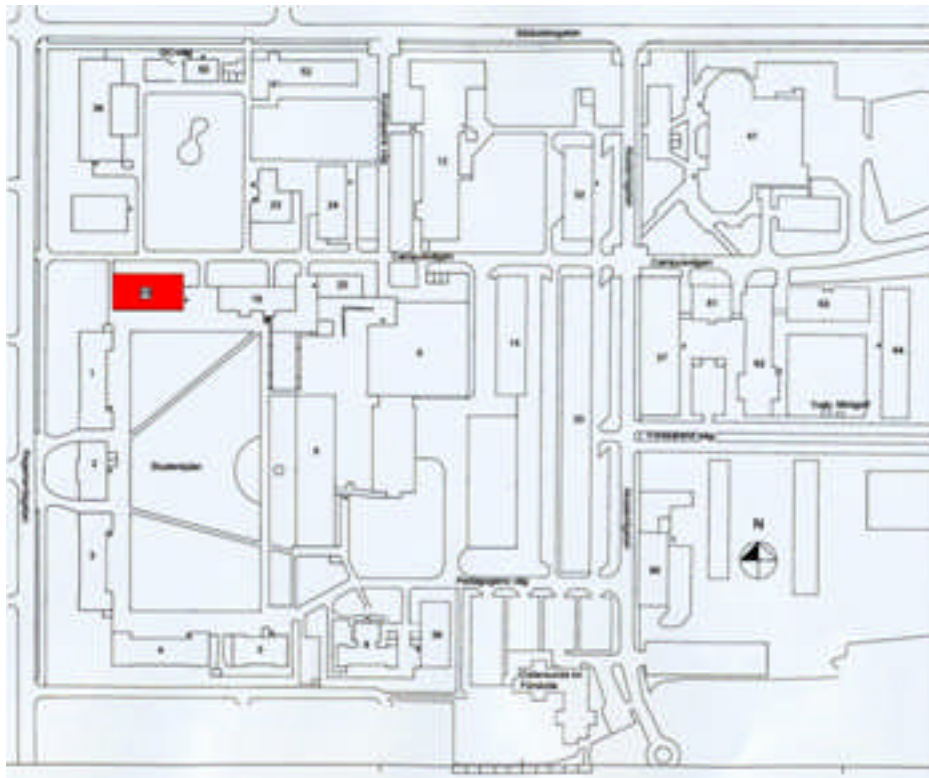
Fastighetsuppgifter m.m.

Objekt	Byggnad 16, Campus A4 Östersund
Dnr JLM	495/2002 F8A
Dnr LST	432-7037-02
Fastighet	Artilleristen 1, Byggnad 16, Östersunds stad och kommun
Fastighetsägare	A4 Campus AB Studentplan 2 831 35 Östersund
Uppdragsgivare	Fastighetsägaren
Projektör	<i>Arkitekt</i> GisteråSjöstrand Arkitektur AB Box 641 831 27 Östersund
Generalentreprenör	Trångsvikens Bygg AB F4 Byggnad 62 832 96 Frösön
Underentreprenör	Attacus Rör och Energi Box 725 831 52 Östersund Bravida Nord AB Byviksvägen 2 831 52 Östersund Marklunds Elektriska Box 56 831 28 Östersund
Antikvarie	Jamtli Box 709 831 28 Östersund Kontaktperson: Christina Persson

Karta

Situationsplan

Situationsplan över Campusområdet med Exercishuset markerat.

Historik

Norrlands artilleriregemente A4, Artilleristen 1, började uppföras 1892 efter ritningar av O A Busch och Erik Josephson. Inflyttning skedde successivt under åren 1893-1895. Flertalet byggnader är uppförda i tegel men även ett antal träbyggnader ingår i beståndet. Delar av området förklarades som statligt byggnadsminne 1935. 1997-10-12 utvidgades byggnadsminnet enligt beslut av regeringen och 1998-01-04 förklarades att området övergått till byggnadsminne enligt 3 kap 7 § (SFS 1988:950) lagen om kulturminnen mm.

Byggnad 16 - historik

Byggnad 16, tidigare exercishus, färdigställdes 1893. Gavelfasaden åt öster har någon gång under 1950-talet byggts om i samband med tillkomsten av omklädningsrum och en mindre övervåning i Exercishuset. Vid det tillfället flyttades entrépartiet söderut samtidigt som två liggande fönster togs upp. Det stora fönstret i mitten kortades av nedtill av hänsyn till det nya våningsplanet.

Den södra långväggen med befintlig entré (bild nr 02m125/28).

Den norra långväggen före åtgärd (bild nr 02m125/22).

Den östra gaveln före åtgärd (bild nr 02m125/25).

Den östra gaveln. Ett av två fönster före igensättning (bild nr 02m136/01).

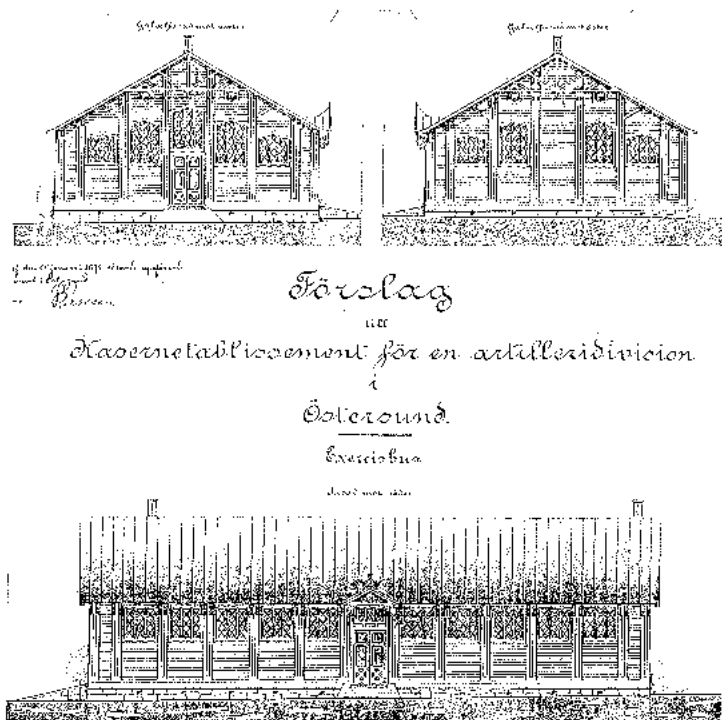
Antikvariska ställningstaganden

Syftet med ombyggnaden har varit att skapa förbättrad tillgänglighet för funktionshindrade och öppna upp för en utrymningsväg på norra långsidan. Byggnaden används som gymnastikbyggnad samt föreläsnings- och utställningslokal. Ur antikvarisk synvinkel är det viktigaste att byggnadens exteriör återspeglar byggnadens tidigare funktion som exercisbyggnad och att den kan fortsätta brukas. Sedvanliga krav på autenticitet och hantverkskvalitet, val av metoder och material etc skall dock inte sänkas mer än marginellt.

Utförda åtgärder

På den östra fasaden har den befintliga dörren tagits bort och satts igen med liggande träpanel. En ny dubbeldörr har satts in istället i enlighet med tidigare utförande. Dörren har centrerats. Placering och utformning av den östra dörren diskuterades innan arbetet påbörjades. Det fanns inga foton som i detalj kunde visa hur dörren tidigare såg ut, men med hjälp av äldre ritningar över Exercishuset (se nedan) utformades en entré i likhet med dessa. På äldre bilder kunde man också se att huvudentrén haft denna utformning.

Framför den nya entrén har en rullstolsramp byggts av natursten med en köryta av gatsten. Två sekundärt tillkomna liggande fönster har satts igen med panel.

Originalritning över Byggnad 16 (ur Kungl Norrlands Artilleriregemente 1893-1993).

En utrymningsväg har tagits upp på den norra långväggen, strax intill den västra gaveln. Dörren har utformats så att den blivit en del av den liggande fasadpanelen, d v s utan dörrfoder. Den har även passats in mellan två lisener för att inte bryta fasadens symmetri.

Utrymningstrappan av trä på bilderna nedan är en tillfällig lösning. Den utrymningstrappa av genombrutet stål som enligt förslag skulle placeras vid utrymningsvägen har installerats efter slutbesiktningen.

Kulörerna på panelen över de igensatta öppningarna på den nya utrymningsvägens dörr stämmer inte överens med den intilliggande äldre panelen. Generalskarvarna vid den igensatta dörren på östra gaveln är framträdande och fotplåten är tillverkad av färdiglackad plåt, inte galvad som

övrig fotplåt. En renovering planeras av hela byggnaden. Avsikten är då att få en enhetlig kulör på fasaden och åtgärda bristerna.

Utrymningstrappan på den norra långsidan (bild nr 04m021/32).

Utrymningstrappan från norr (bild nr 04m021/31).

Detalj av räcke och gångjärn
vid utrymningsvägen (bild nr
4m021/34).

Den östra gaveln efter åtgärd (bild nr 04m021/29).

Den östra gaveln efter åtgärd.
Spår av den igensatta dörren
samt ett av fönstren syns
tydligt på fasaden (bild nr
04m021/25).

RAPPORTSERIE – JAMTLI, 2010

ISSN 1654-2045

- 2010:1 Hunge kapell – Antikvarisk kontroll vid restaurering 2008-2009
Martina Berglund
- 2010:2 Älvros klockstapel – Antikvarisk kontroll vid restaurering 2009
Martina Berglund
- 2010:3 Lillhärjäbygget – Antikvarisk kontroll vid restaurering av Benladan 2009
Martina Berglund
- 2010:4 Högen – Antikvarisk kontroll vid restaurering av härbre (byggnad IX), 2009
Martina Berglund
- 2010:5 Ovikens gamla kyrka – Förundersökning av putsen på kyrkan och bogårdsmuren
Christina Persson
- 2010:6 Bröcklingberget – Kulturhistorisk karakterisering inför vindkraftpark
Amanda Jönsson
- 2010:7 Ängersjököen – Kulturhistorisk karakterisering inför vindkraftpark
Amanda Jönsson
- 2010:8 Exercishuset (Byggnad 16) –Antikvarisk kontroll vid fasadändring 2003
Martina Berglund